

УДК 340.1:338.2:502.131:355.01

Кипич І. В., к.ю.н., доцент,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м.Київ, Україна

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Збройний конфлікт кардинально трансформує правове середовище господарської діяльності. В Україні з введенням воєнного стану (Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII) було запроваджено спеціальний режим господарювання, що передбачає посилення державного регулювання стратегічних галузей, мобілізаційне планування та особливий порядок управління державним майном. Ключовим викликом стало збереження економічної активності в умовах руйнування виробничої інфраструктури, масштабного переміщення населення та обмеження фінансових ресурсів. Правові механізми адаптації бізнесу до умов воєнного часу – спрощення регуляторних процедур, мораторії на перевірки, пільгові режими кредитування – стали важливим інструментом утримання економічного потенціалу країни [1, с. 34].

На міжнародно-правовому рівні ключовим механізмом компенсації воєнних збитків є інститут репарацій. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН ES-11/5 від 14 листопада 2022 року підтримала створення міжнародного реєстру збитків як першого кроку до формування повноцінного репараційного механізму. Паралельно провідні держави-партнери заморозили близько 300 млрд дол. суверенних активів росії. Питання правового механізму використання цих коштів для відбудови України є предметом активних дискусій у міжнародному праві, адже прецедентів примусового звернення заморожених суверенних активів на користь держави-жертви агресії в сучасній практиці фактично не існує [2, с. 89–93].

Концепція «зеленого» відновлення передбачає, що реконструкція зруйнованої інфраструктури здійснюється не за довоєнними стандартами, а відповідно до сучасних вимог енергоефективності, кліматостійкості та низьковуглецевого розвитку. У контексті євроінтеграційного курсу України Угода про асоціацію з ЄС та пакет «Ukraine Facility» (загальним обсягом 50 млрд євро на 2024–2027 рр.) містять чіткі умови: фінансування відновлення здійснюється за принципом і відповідності Таксономії ЄС щодо сталого

фінансування. Це означає, що кошти не можуть спрямовуватися на відбудову об'єктів вугільної генерації чи інших вуглецеємних виробництв, що фактично формує правові стимули для трансформації енергетичної та промислової структури країни [3, с. 156].

Публічно-приватне партнерство набуває нового значення в умовах воєнного часу: держава, позбавлена достатніх бюджетних ресурсів, змушена активніше залучати приватний капітал до фінансування критичної інфраструктури. Міжнародний досвід (програми відбудови після Другої світової війни, план Маршалла, відновлення Боснії та Герцеговини після 1995 р.) свідчить, що ефективна правова архітектура відбудови включає: механізми гарантування інвестицій від воєнних ризиків, спеціальні економічні зони з пільговим режимом оподаткування та спрощеним регулюванням, прискорені процедури державних закупівель. В Україні у 2023–2024 рр. ухвалено низку законів, що адаптують ці інструменти до вітчизняних реалій, зокрема Закон «Про відновлення» та зміни до законодавства про ДПП [4, с. 41].

Окремою правовою проблемою є антикорупційне забезпечення відбудови. Міжнародні донори та інституції (МВФ, Світовий банк, ЄС) висувають жорсткі умови прозорості та підзвітності як передумову надання фінансової підтримки. Це стимулює Україну до вдосконалення механізмів публічних закупівель (PROZORRO), розширення повноважень НАБУ та ВАКС, впровадження цифрових платформ моніторингу відновлення. З позицій сталого розвитку корупція у сфері відбудови є не лише правовою, а й системною загрозою: вона деформує розподіл ресурсів, підриває довіру суспільства та унеможлиблює досягнення ЦСР [5, с. 203–205].

Правові та політичні механізми економічного зростання в умовах збройного конфлікту утворюють трирівневу систему: воєнно-господарське регулювання (забезпечення функціонування економіки під час активних бойових дій), міжнародно-правові механізми репарацій і допомоги (мобілізація зовнішніх ресурсів для відновлення) та «зелена» архітектура відбудови (орієнтація реконструкції на стандарти сталого розвитку). Ефективність цієї системи для України визначатиметься трьома факторами: швидкістю гармонізації національного законодавства з *acquis* ЄС, здатністю держави забезпечити прозорість і антикорупційний контроль у процесі відбудови, а також успішністю формування міжнародного репараційного механізму. «Зелене» відновлення є не лише екологічним, а й стратегічним економічним вибором, що здатен перетворити трагедію війни на можливість побудови конкурентоспроможної, сталої та кліматично нейтральної економіки.

Література

1. Вінник О. М. Господарське право в умовах воєнного стану: виклики та адаптація. Право України. 2023. № 4. С. 28–45.
2. Мезяєв О. Б. Міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди, заподіяної збройною агресією : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 312 с.
3. European Commission. Ukraine Facility Regulation: Regulation (EU) 2024/792. Official Journal of the European Union. 2024. L 792. P. 1–198. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202400792 (дата звернення: 12.04.2026).
4. Задихайло Д. В. Правові засади державно-приватного партнерства у сфері відновлення України. Підприємництво, господарство і право. 2024. № 2. С. 35–48.
5. Kyiv School of Economics. Russia Will Owe Ukraine: Reparations and the Path to Recovery. Kyiv : KSE Press, 2024. 284 p.

УДК 343.3/.7

Берзіна А.Б., к.ю.н, доцент,
Національний медичний університет
імені О.О. Богомольця, м. Київ, країна

КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНИ ТА США

Сучасний етап розвитку систем охорони здоров'я характеризується стрімким зростанням ролі сфери фармацевтичної діяльності. Вона займає дедалі більше стратегічне значення, оскільки важлива для забезпечення громадського здоров'я, економічної стабільності та сталого розвитку держави. Розширення обсягів обігу лікарських засобів та підвищення вимог до їх безпеки й ефективності зумовлюють формування значного масиву суспільних відносин, що потребують належного правового регулювання. Особливого значення при цьому набуває кримінально-правова охорона відносин у сфері обігу лікарських засобів.

Під криміналізацією правопорушень у сфері обігу лікарських засобів пропонується розглядати процес нормативного закріплення суспільно небезпечних діянь в сфері обігу лікарських засобів як кримінальних правопорушень із визначенням їх складів та встановленням відповідних заходів